

Tots els matisos de “La Novena”

L'Orquestra Simfònica Sant Cugat, el Cor Takasaki, el Cor de la Universitat Ramon Llull i els solistes Miriam Zubieta (soprano), Inés Moraleda (mezzosoprano), Jordi Casanova (tenor) i Toni Marsol (baríton) assagen “La Novena”, aquest mateix matí, al Teatre-Auditori Sant Cugat.

És una obra monumental, d'una gran complexitat, d'una gran riquesa d'instrumentació, que conté un munt de canvis de colors. De cèl·lules molt petites en sorgeixen fragments extraordinaris”, diu Josep Ferré, director de l'Orquestra Simfònica Sant Cugat. Es refereix a “La Novena” de Beethoven (1770-1827), la darrera simfonia que va compondre el músic alemany, que va ser executada per primera vegada l'any 1824. De les moltes singularitats que alberga aquesta peça -una de les composicions que molts estudiants de música somnien tocar algun dia-, cal destacar el fet que incorpora, a la part final, cor i veus solistes (amb el text de l'*Oda a l'alegria*, de Friedrich von Schiller, la música de la qual s'ha popularitzat sobretot des que és l'himne de la Unió Europea). “Beethoven va tenir una vida molt desgraciada. El pare, alcohòlic, el maltractava, ell tenia problemes de relació amb les persones, també amb les dones, era sord i a més tenia altres malalties. El dolor li donava força per fer una música extraordinària, una música que no s'havia fet mai”, subratlla Josep Ferré. “Era esquerp a propòsit: vivia de la venda de les seves partitures, i temia que se sabés que era sord, ja que si la gent se n'assabentava podien posar en dubte la seva capacitat per compondre”, explica Josep Ferré, que ha dirigit aquesta nit, al Teatre-Auditori Sant Cugat, l'Orquestra Simfònica Sant Cugat, el Cor Takasaki, el Cor de la Universitat Ramon Llull i els solistes Miriam Zubieta (soprano), Inés Moraleda (mezzosoprano), Jordi Casanova (tenor) i Toni Marsol (baríton) -en total, uns 150 músics-, els quals han explorat tots els matisos de “La Novena”.

És evident que una de les pitjors malalties que pot patir un músic és la sordesa. Malgrat tenir aquesta deficiència -que va anar agreujant-se

amb els anys-, Beethoven va compondre un bon nombre d'obres -i ben diverses- (s'explica que tenia el costum de compondre a l'aire lliure, sovint mentre feia llargues caminades): nou simfonies, onze obertures, música incidental per a obres teatrals, un concert per a violí i cinc per a piano, setze quartets per a cordes, nou tríos amb piano i altra música de cambra, deu sonates per a violí i cinc per a violoncel, trenta grans sonates i nombroses sèries de variacions per a piano, un oratori, una òpera (*Fidelio*) i dues misses, a més d'àries, cançons i un munt de composicions menors de diversa mena.

Se n'han explicat tantes, de coses, de “La Novena”! Una de les anècdotes més conegudes és el fet que, el dia de la seva estrena, Beethoven no va girar-se per agrair els aplaudiments perquè no els sentia -va fer-ho finalment quan un dels cantants solistes el va avisar-. Els ingressos d'aquell primer concert van ser grans però va ser tan escàs el que va quedar després d'haver-se pagat les despeses que Beethoven va acusar els seus amics, organitzadors de l'esdeveniment, d'haver-lo enganyat. Una repetició del mateix concert, dues setmanes més tard, en un teatre amb mitja entrada, va tenir un resultat deficitari. Aquests van ser alguns dels principals entrebancs de la difusió de la magna obra del músic alemany que avui és de les més populars de la història de la música i una de les més interpretades als auditoris d'arreu del món.

“No és la primera vegada que l'Orquestra Simfònica Sant Cugat interpreta una simfonia de Beethoven. L'any 1996 vam tocar la primera... Hem fet un salt, i ara oferim l'última!”, diu Josep Ferré. Aquest mateix concert s'interpretarà de nou el proper diumenge 7 d'octubre al Palau de la Música Catalana.

Miriam Zubieta, soprano

Nascuda a Pamplona el 1988, Miriam Zubieta és una jove soprano

dotada d'una veu càlida i cristal·lina. Aquest mateix any 2012 ha estat designada com la millor promesa espanyola del món de la lírica pel prestigiós Concurs Internacional de Cant Francesc Viñas de Barcelona. Des d'aleshores la seva carrera ha fet un gran salt endavant. Resideix a Viena, on ja va interpretar el 2011 el paper de Susanna a *Les noces de Figaro* de W.A. Mozart. Ha col·laborat amb TVE i ha estat vencedora de nombrosos concursos.

Inés Moraleda, mezzosoprano

Nascuda a Barcelona el 1972, Inés Moraleda va estudiar flauta traversera i cant al Conservatori Municipal de Música de Barcelona i va realitzar el màster d'òpera a la Royal Scottish Academy of Music and Drama de Glasgow, becada per la Fundació La Caixa. Va iniciar la seva carrera lírica a Alemanya i a Àustria, formant part de la companyia estable del Tiroler Landestheater d'Innsbruck sota la direcció artística de Brigitte Fassbaender i de l'Oper Theater Graz. Des del seu retorn a Espanya participa regularment a les produccions del Gran Teatre del Liceu (*La valquiria* i *Parsifal*, de Richard Wagner, *El gran macabre*, de György Ligeti, i *La flauta màgica*, de W.A. Mozart, entre d'altres).

Jordi Casanova, tenor

Jordi Casanovas va realitzar els estudis de cant al Conservatori Municipal de Música de Barcelona i al Conservatori del Liceu. És llicenciat en musicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona. En el terreny de la lírica ha interpretat, entre d'altres, les òperes *Il giovedì grasso*, *Rita*, *Don Pasquale* i *La fille du régiment*, de Gaetano Donizetti, *Il Barbiere di Siviglia*, de Gioacchino Rossini, *Les noces de Figaro*, *La flauta màgica* i *Don Giovanni*, de W.A. Mozart, *Il mondo della luna*, de Joseph Haydn, i *El giravolt de maig*, d'Eduard Toldrà. Ha enregistrat els CDs “Barroc català del segle

XVIII”, “Missa en La Major” de Francesc Juncà i “Obra Vocal de J.M. Ruera”. Participa habitualment en les produccions del Gran Teatre del Liceu i en les programacions infantils i familiars d'aquest teatre. Ha actuat per tot Catalunya, l'estat espanyol, França, Itàlia, Alemanya i Israel, en funcions d'òpera i concerts d'oratori i lied.

Toni Marsol, baríton

Toni Marsol va iniciar la seva carrera al Conservatori de Cervera i va acabar-la a Barcelona, al Conservatori del Liceu, on va obtenir el Premi d'Honor. El seu repertori abasta des de l'Edat Mitjana i el Renaixement fins als nostres dies, passant per tots els gèneres i diferents autors, entre els quals cal destacar Claudio Monteverdi, J.S. Bach, G.F. Händel, Robert Schumann, Franz Schubert, L. V. Beethoven, W.A. Mozart, F.J. Haydn, Henry Purcell, Gabriel Fauré, Johannes Brahms, Giovanni Paisiello, Gaetano Donizetti, Gioacchino Rossini, Georges Bizet, Giuseppe Verdi, Giacomo Puccini, Carl Orff i Benjamin Britten, i també compositors actuals. Ha interpretat, entre d'altres, els papers del Papageno de *La Flauta Màgica*, el Figaro de *Les noces de Figaro* i el Don Giovanni de Don Giovanni de W.A. Mozart, el Gianni Schicchi, l'Escarpia de *Tosca* i el Marcello de *La Bohème* de Giacomo Puccini, l'Escamillo de *Carmen* de Georges Bizet, el Germont de *La Traviata* de Giuseppe Verdi i el Malatesta del *Don Pasquale* de Gaetano Donizetti.

L'Orquestra Simfònica Sant Cugat

El 1990 va néixer l'Orquestra de Cambra Sant Cugat, embrió de l'Orquestra Simfònica Sant Cugat. En aquests anys, aquesta formació ha realitzat més de 500 concerts arreu del país (al Palau de la Música Catalana, al Gran Teatre del Liceu, a l'Auditori de Barcelona, al Palau

de Congressos de Catalunya, a la Sala Oval del Palau Nacional, al Palau Sant Jordi...) i ha esdevingut una de les principals orquestres de Catalunya. Des de la temporada 1996-97, l'Orquestra Simfònica Sant Cugat compta amb un cicle estable de concerts al Teatre-Auditori Sant Cugat. Dirigida per Josep Ferré, s'ha caracteritzat des dels seus inicis per l'experimentació i la recerca constant de nou repertori i diferents estils musicals: òpera, jazz simfònic, música clàssica, música contemporània, sarsuela, flamenc, música de pel·lícula...

El Cor Takasaki

El Cor Takasaki (Japó) és especialitzat en la novena de Beethoven. Dirigit per Yoko Akabane, ha actuat a països com Alemanya, la República Txeca, Polònia, Lituània i Eslovènia. Cal subratllar que la novena simfonia de Beethoven gaudeix d'una enorme popularitat al Japó. Per Nadal s'interpreta en un munt de sales de concerts (com succeeix aquí amb els valsos).

El Cor de la Universitat Ramon Llull

Nascut fruit de la col·laboració entre la Universitat Ramon Llull i l'Ensemble Vocal Cambra'16, el Cor de la Universitat Ramon Llull està integrat per una vintena de joves estudiants de cant. Ha actuat acompanyat de diversos grups instrumentals i orquestres com ara l'Orchestra of the Age of Enlightenment, l'Scottish Chamber Orchestra, l'Orquestra Barroca Catalana, la Russische Kammerphilharmonie de Frankfurt, l'Orquestra de l'Acadèmia del Gran Teatre del Liceu, Barcelona Sinfonieta, l'orquestra barroca de l'ESMUC, l'Orquestra Simfònica del Vallès, l'Ensemble Instrumental Cambra'16, l'Orquestra de Cambra Terrassa 48 i el BCN-Barcelona Metall Quintet. Des de la seva fundació és dirigit per Esteve Nabona.

Els músics

Els músics de l'Orquestra Simfònica Sant Cugat que han interpretat el concert d'avui són:

Cristina Benítez Campos, Nausica Berni Martín, Iu Boixader Castelar, Pep Bonachera Fernández, Julià Borràs i Querol, Joan Bosch Daniel, David Calvet Amaro, Oriol Capdevila Morro, Francesc Castillo Martínez, Morelba Eduardo Muñoz, Marta Escos i Balaguer, Oriol Ferré i Puntos, Violeta Ferré i Puntos, Albert Flores Freixanet, Jordi García Navarro, Sara Guri Casallachs, Geert Hendrik Krosenbrink, Yayoi Kagoshima, Momo Ko Furukawa, Beatriz Lizarte Martín, Gemma Llorens Galbany, Jairo Londoño Valencia, Mario Markovich Trailovich, Lluís Martínez Martínez, Victor Mateo Nebot, Enric Mestre Gras, Frederic Miralda Casanovas, Lutz Mittermüller, Alba Navarro Hierro, Meritxell Nicolau Teixidó, Vasil Nikolov Spasov, Eva Panyella Callao, Andrea Peirón Martín, Joaquim Peláez Aldana, Ramsès Puente Mato, Laia Pujolasos Casadevall, Carles Rambla Tió, Sebastià Rio Serracarbasa, Toni Rocosa Girbau, Cristina Román Quinto, Marina Romo Vivancos, Aloma Ruiz Boada, Eric Sánchez Hurtado, Cati Santos Fulgencio, Mayte Santos Pérez, Albert Serra i Oller, Matthew Simon, Paula Sirvent Raga, Miroslaw Szaradowski, Catalina Maria Terrasa Garau, Oscar Vilapinyó Martí, Eric Willy Galobardes, Ignacio Zamora Rodríguez i Yana Zuyeva.

Orquestra Simfònica Sant Cugat
Director: Josep Ferré.
Administració: Marta López.
Imatge corporativa: Violeta Ferré.
Regidors: Joan Berlanga.

I la veu humana va entrar a la simfonia

Abans d'escriure "La Novena", Ludwig van Beethoven ja havia trencat els motllos d'un gènere que Haydn i Mozart van dur, a finals del segle XVIII, a la plenitud de la seva forma clàssica. Ja amb la simfonia número 3 (1803), coneguda com a *Heroica*, Beethoven va escriure una partitura que per dimensions, per densitat del discurs, per ambició expressiva, obria un camí musical nou. 21 anys més tard, amb la simfonia número 9, el compositor alemany evidenciava que el camí no tenia marxa enrere, la qual cosa no vol dir que fos un camí ni fàcil ni rectilini. Al mateix temps, llegava per a la posteritat una obra totèmica que va indissolublement lligada al nom del seu autor: si parlem de "La Novena", sense afegir res més, tot hom té clar que estem parlant de Beethoven.

La gènesi d'aquesta simfonia va ser llarga i complexa. Existeixen esborranys inicials del 1812, però Beethoven es va concentrar en altres projectes, com la no menys colossal *Missa solemnis*, fins que el 1822 va rebre un encàrrec de la Philharmonic Society de Londres. Malgrat això, la simfonia va veure la llum a Viena, al Kärntnertheater, el 7 de maig de 1824, amb el propi Beethoven dirigint. La seva acusada sordesa va ser un "handicap" per a una estrena que, no obstant això, va ser un èxit esclatant. Incapaç d'escoltar els aplaudiments, Beethoven va haver de ser avisat que es girés per rebre les ovacions del públic. Dos anys més tard, dedicaria l'obra al rei Frederic Guillem III de Prússia, que va respondre enviant-li un anell de diamant. Beethoven el va acabar venent després d'adonar-se que era fals.

L'impacte de la presència de la veu humana en el quart moviment no ens hauria de fer perdre de vista que el conjunt de la simfonia és una obra mestra. Com ja va fer, per

exemple, a la simfonia número 5, Beethoven dibuixa el pas de la foscor a la llum, tot i que el punt d'arrencada en aquest cas és encara més visionari que els cops del destí d'aquella obra. Ben mirat, el primer moviment de "La Novena" és un passatge gairebé tan sorprenent com el final: la música sembla prendre forma des d'una nebulosa primigènia, sorgint de les profunditats abans de revelar-se de forma impactant i continuar un procés de transformació d'una complexitat sense equivalències en les vuit simfonies anteriors.

L'*scherzo* subsegüent apareix amb un impuls rítmic obsessiu, potenciat pel rol destacat de les timbales, combinat amb una fulgurant escriptura fugada. L'*Adagio molto e cantabile* és un oasi de lirisme, un dels passatges més embolcalladors i poètics de tota la producció beethoveniana. Hi apareixen uns tocs de trompa que recorden el primer temps i avancen el que està a punt de venir.

No és cap exageració afirmar que mai ningú havia escrit res com el quart i últim moviment de "La Novena". Beethoven prepara el terreny amb un seguit de reminiscències de temes que han aparegut en els moviments anteriors i avançaments de melodies que es desenvoluparan més endavant, tot unit per passatges de connexió. Apareix per fi el conegut tema de "l'alegria", exposat primer de forma concentrada per violoncel·l i contrabaixos, estenen-se després a tota l'orquestra mitjançant diverses variacions abans que el tempestuós motiu inicial del moviment reaparegui. Ara és, per fi, el moment de la veu, amb el baix solista imprecant que cessin els sons violents.

Beethoven va posar música a un poema de Friedrich von Schiller, "An die Freude" (A l'alegria), que reflectia el seu propi ideal

d'agermanament entre els homes i pel qual ja s'havia interessat en data tan llunyana com el 1793. Potser el compositor no creia que la música instrumental pura fos el vehicle més apropiat per expressar aquest ideal. Per això va recórrer a la veu, encarnada per un quartet de solistes (soprano, contralt, tenor i baix) i un cor. Aquesta Oda a l'alegria se subdivideix en diferents episodis contrastats que abracen des del to de marxa militar del tenor i el cor masculí fins a l'excelsitud de "Seid umschlungen, Millionen!", fervorosa apel·lació a la fraternitat universal. Un vibrant esclat d'energia tanca una simfonia que a cada audició no deixa ningú indiferent.

Xavier Cester

Sebastià Rio

Trompa de l'Orquestra

"La trompa és un instrument diví: només Déu sap què sortirà per la campana!"

-Com va iniciar-se al món de la música?

-La meua mare, Lina Serracarbasa, ha estat la solista d'arpa durant molts anys de l'Orquestra del Gran Teatre del Liceu i professora del Conservatori Superior de Música del Liceu. De petit jo anava als assajos de l'Orquestra del Liceu i la mare em portava a les gires que feia. Ella és la "culpable" que jo sigui músic.

-Per què va escollir la trompa?

-Un dia la meua mare va convidar a sopar a casa el solista de trompa de l'Orquestra del Liceu, Vicenç Aguilar. Eren molt amics. Ell em va regalar un broquet -on es col·loquen els llavis-. Ja de menut me'l posava a la boca i el feia sonar. Així va començar la meua relació amb la trompa.

-Què és el més difícil d'aquest instrument?

-De tots els instruments de la família del vent-metall, la trompa és el que té el broquet més petit. Les notes del registre agut de la trompa estan molt juntes, i depenent de la velocitat i de la pressió de l'aire que introdueixes dins de l'instrument et pot sortir una nota o una altra. Per això es diu que la trompa és un instrument diví: només Déu sap què sortirà per la campana!

-Té temps per conrear algun "hobby" que no tingui relació amb la música?

-Sí, m'agrada molt l'esport -sobretot córrer i natació-, el ioga, fer viatges i també llegir; darrerament he llegit "La conjura de los necios", de John Kennedy Toole, i "El amanecer de los brujos", escrit pel meu pare, Santiago Rio.

-La trompa és un instrument molt polivalent; se'n veuen en molts tipus de formacions musicals.

-Sí. Jo mateix l'he tocat en una banda -on té un paper fonamental, igual que a l'orquestra simfònica- i fent jazz -aquí no és un instrument tan important com el saxo i la trompeta, però hi ha excel·lents trompistes de jazz, com ara Tom Varner-.

-I a la cobla n'hi ha, de trompes?

-No, tot i que té un so molt semblant al fiscorn i crec que podria acoblar-se molt bé amb la resta d'instruments. Avui la trompa no és un instrument de cobla... però tot arribarà!

Propers concerts de l'Orquestra

- **7 d'octubre:** *Novena simfonia de Beethoven*. Cor Takasaki (Japó), Cor de la Universitat Ramon Llull i Orquestra Simfònica Sant Cugat. Palau de la Música Catalana (Barcelona).
- **10 d'octubre:** *Acte de nominació de l'alcalde de Sant Cugat, Mercè Conesa, com a Presidenta Honorífica de l'Orquestra Simfònica Sant Cugat i presentació del projecte "Innovació&música"*. Teatre-Auditori Sant Cugat.
- **12 d'octubre:** *Concert per al Grup Catalana Occident, patrocinador fundador de l'Orquestra Simfònica Sant Cugat*. Gran Teatre del Liceu.
- **27 i 28 de desembre:** *Concert de Nadal. Festival de valsos i danses*. Teatre-Auditori Sant Cugat.

Propers espectacles del Teatre-Auditori

- **6 i 7 d'octubre:** *Petits Camaleons. Primer festival de música per a nens i nenes* (música).
- **12 d'octubre:** *Mucho+Fácil*. Maldita Nerea (música).
- **19 d'octubre:** *Grease, el musical* (musical).
- **27 d'octubre:** *Tots aquests dois*, de Pep Tosar (teatre).
- **28 d'octubre:** *Cuentos de arena*, de Jon Kepa Zumalde (titelles).
- **31 d'octubre:** *Tornarem a ser lliures. Els miralls de Dylan* (música).
- **1 de novembre:** *Adreça desconeguda*, de Katherine Kressmann-Taylor. Suit de Teatre (teatre).
- **2 de novembre:** *L'habitació blava*, de David Hare (teatre).

Patrocinador Fundador

Fundació Privada
MÚSICA SIMFÒNICA I DE CAMBRA

FUNDACIÓ JESÚS SERRA
Grup CATALANA OCCIDENT

ferrer

Generalitat de Catalunya
Institut Català
de les Empreses Culturals

Ajuntament
de Sant Cugat

TEATRE
AUDITORI
SANT
CUGAT

ÒMNium

Sacum

ARTISTAS
DE BARCELONA

Consulado General
del Japón
en Barcelona

PRESTIGE
EXPRESS S.A.

SOCIS PROTECTORS:

Avant Grup
Bermicarn-Tubau
Campmany
Gràfiques Celler
Ofinova
Òmium Cultural
Pedra i Sang
Rotary Club
Sacum Tobella

Número 52
Dipòsit legal: B-50580-2003.

Edita: Fundació Privada Música Simfònica i de Cambra.
Presidenta: Flora Puntos i Cabero.

Membres de la Junta de l'Associació Orquestra Sant Cugat i del Patronat de la Fundació Privada Música Simfònica i de Cambra: Josep Maria Ferré i Bofarull, Josep Ferré i Rovira, Josep Jové i Sotorres, Lutz Mittermüller, Francesc Puntos i Amorós, Flora Puntos i Cabero, Joaquim Sans i Oliveró, Ruffo Ventura i Aspas.

Carrer dels Marges, 25, local.
08172 SANT CUGAT DEL VALLÈS.
Tel. 93 589 31 93
Fax. 93 589 32 54

music@simfonica.cat
www.simfonica.cat

Direcció: Daniel Romani.
Fotografia: Mané Espinosa.
Disseny gràfic: Isabel Núñez.
Dibuixos: Marta Balaguer.

Orquestra Simfònica
Sant Cugat